

SPORAZUM SAVEZA SAMOSTALNIH SINDIKATA HRVASKE I GRADA VRBOVCA

VRBOVEC, GRAD BEZ RADA NA CRNO

Rad na crno jedna je od najvećih kočnica razvoja hrvatskog gospodarstva i prepreka ostvarenju prava na dostojanstvene uvjete rada i unapređenje životnog standarda brojnih pojedinaca i njihovih obitelji kojima se uskraćuje mogućnost da uživaju u plodovima svoga rada. Stoga je upravo Savez samostalnih sindikata Hrvatske s tada partnerskim sindikalnim središnjicama 2005. godinu proglasio godinom borbe protiv rada na crno i pokrenuo kampanju **Stop radu na crno!**

Saveza samostalnih sindikata nastavio tu kampanju borbe protiv rada na crno i do danas, jer taj problem je kontinuiran i treba se stalno raditi na suzbijanju sive ekonomije. Svi koji mogu nešto učiniti dobro su došli – kaže teritorijana povjerenica SSSH.

Kako se ova kampanja provodi na području grada Vrbovca, koji se problemi javljaju u rješavanju otklanjanja rada na crno te koji su rezultati postignuti saznali smo u razgovoru s gospođom Đurđicom Kahlina, teritorijalnom povjerenicom Saveza samostalnih sindikata Hrvatske za grad Zagreb i Zagrebačku županiju te predsjednicom Povjerenstva Stop radu na crno Grada Vrbovca.

Kako je došlo do provođenja aktivnosti borbe protiv rada na crno na području grada Vrbovca?

Savez samostalnih sindikata Hrvatske i Grad Vrbovec 8. prosinca 2006. godine potpisali su sporazum o aktivnostima na provedbi projekta „Vrbovec, grad bez rada na crno“. Do potpisivanja sporazuma došlo je na temelju projekta Saveza samostalnih sindikata Hrvatske iz 2005. godine „**Stop radu na crno**“ kada je u Savezu i donijet projekt odlukom Predsjedništva i Vijeća SSSH. U cilju kvalitetne realizacije ovog projekta, Savez je stupio u kontakt s pojedinim gradovima, a prvi među njima sporazum je potpisao Grad Kutina. Njegov primjer slijedio je i Grad Vrbovec u ime kojega je sporazum sa Savezom, nakon što ga je prihvatilo tadašnje Poglavarstvo grada Vrbovca, potpisao gradonačelnik Vladimir Bregović. Izjavu o pristupanju sporazumu u kojoj je stajalo da prihvaćaju ciljeve Sporazuma i sve obveze koje iz njega proizlaze osim Grada Vrbovca potpisali su i PIK Vrbovec, Veterinarska stanica Vrbovec, Jurval Vrbovec, Tehnometal Vrbovec, Komunalac Vrbovec, Dječji vrtić Vrbovec i Pučko otvoreno učilište Vrbovec.

U cilju provođenja kampanje djeluje Povjerenstvo „Stop radu na crno“. Kada je osnovano i koji se rezultati ostvaruju njegovim radom?

U veljači 2009. godine formirano je Povjerenstvo koje prati provedbu obveza potpisanog sporazuma. Povjerenstvo čine tri predstavnika Grada i tri predstavnika Saveza samostalnih sindikata Hrvatske. Predstavnici Grada u Povjerenstvu su: Stjepan Grošanić, Darko Maček i Tomislav Pisačić dok su predstavnici Saveza Đurđica Kahlina, teritorijalna povjerenica i od nedavno dva nova člana i to Katica Crneković, povjerenica Sindikata obrazovanja, medija i kulture Hrvatske – sindikalne podružnice Pučkog otvorenog učilišta Vrbovec te Zvonko Bračić iz Komunalca Vrbovec, član Samostalnog sindikata radnika u komunalnim i srodnim djelatnostima Hrvatske.

Što Grad Vrbovec čini u sprječavanju rada na crno u odnosu na druge gradove, potpisnike sporazuma?

Mogu reći kako je Povjerenstvo Grada Vrbovca i SSSH vrlo ozbiljno shvatilo svoj zadatak i primilo se ovog ne baš zahvalnog posla u skladu sa donesenim programom rada. Mislim da smo aktivniji u odnosu na druge gradove koji su potpisali sporazum sa Savezom među kojima su Kutina, Karlovac, Ogulin, Ozalj, Mali Lošinj, Bjelovar, Ivanić Grad, Rovinj, Nova Gradiška, Dubrovnik, Čakovec, Prelog, Mursko Središće. Savez se nije odlučio na potpisivanje sporazuma s većim brojem gradova zbog mogućnosti boljeg praćenja razvoja projekta. Na konstituirajućoj sjednici donijeli smo program rada i Poslovnik o radu, dokumente koji su dostupni na internetskoj stranici grada. Jedan od prvih zadataka temeljem programa rada bio je postaviti sandučiće u gradu Vrbovcu putem kojih želimo ostvariti kontakt s građanima po pitanju prijave rada na crno. Sandučići su postavljeni na zgradama Grada i Fine. Putem njih, svaki građanin može prijaviti rad na crno anonimno ili uz potpis. Ukoliko su prijave potpisane dužni smo uputiti odgovor s obrazloženjem što smo učinili u rješavanju prijave. No, one su uglavnom anonimne, a do sada smo imali tek jednu potpisanu prijavu.

Suraduje li Povjerenstvo s nadležnim državnim institucijama koje dalje pokreću potrebne određene mjere?

Jedan od zadataka koji smo si zadali pri osnivanju Povjerenstva bio je uspostava suradnje s Inspekcijom rada. No, moram naglasiti da do te suradnje još uvijek nije došlo. Kako bi naš rad bio što efikasniji i polučio dobre ili bolje rezultate, svakako je potrebno ostvariti suradnju s Inspekcijom rada jer u njoj je nadležnosti suzbijanje rada na crno, kontrola i drugi zadaci. Programom rada Povjerenstva predvidjeli smo među inim zadacima i pozivanje okolnih općina vrbovečkog kraja da pristupe potpisivanju sporazuma što smo i učinili u prosincu 2009. Nakon što smo se obratili općinama, sa žaljenjem smo svi članovi Povjerenstva mogli samo konstatirati da nam načelnici općina čak nisu niti odgovorili osim predsjednika Općinskog vijeća Općine Rakovec koji nas je obavijestio da je općinsko Vijeće razmatralo naš prijedlog te da trenutno nisu u mogućnosti prihvatiti potpisivanje sporazuma ali ne isključuje mogućnost realizacije u sljedećem razdoblju.

Sada je prilika da pozovem Općinu Rakovec tj. čelne ljude Općine da na svoju sjednicu Vijeća ponovo stave ovu temu na dnevni red jer imaju puno razloga. Sigurnost radnika koji rade na području Općine trebala bi im biti važna, kao što bi trebala biti važna i drugim vodećim ljudima naših okolnih općina.

Jeste li razradili medijsku kampanju koja bi mogla pripomoći u uspješnijem rješavanju projekta sprječavanja rada na crno?

Povjerenstvo je u program rada uvrstilo i medijsku kampanju koja do sada nije realizirana zbog nedostatnih financijskih sredstva. Na poslovima sprječavanja rada na crno radimo svi volonterski pa za tu namjenu nemamo osigurana posebna sredstva. Ukoliko je nešto iznimno potrebno pribaviti, tada obje strane potpisnica sporazuma izdvoje financijska sredstva za nabavu. Medijskim pojavljivanjem proširili bismo naše djelovanje i osigurali potpuno informiranje građana.

Koje je Povjerenstvo Stop radu na crno dosad postiglo rezultate?

Već sam naglasila da nemamo suradnju s Inspekcijom rada kakvu smo htjeli uspostaviti, no naši građani ipak znaju da postojimo i da nam se mogu obratiti. Od formiranja Povjerenstva pristiglo nam je više od 20 prijava. Razmotrili smo svaku prijavu, obratili smo se Inspekciji rada, glavnom državnom inspektor, poreznoj upravi, financijskoj policiji, Ministarstvu gospodarstva, rada i poduzetništva. Od institucija smo zatražili nadzor kod prijavljenih poslodavaca. Uostalom, uz državne institucije i naše Povjerenstvo pomaže pri smanjenju rada na crno. Organizirali smo i tribine.

Želimo svojim radom steći povjerenje građana, ali i poslodavaca jer iz prijava koje smo do sada primili vidljivo je da nam se ne obračaju samo radnici već i poslodavci.

Poslodavce ubija nelojalna konkurencija, a radnici koji rade na crno ne mogu ostvariti pravo na dostojanstvene uvjete rada niti unapređenje svog životnog standarda te im se uskraćuje mogućnost da uživaju u plodovima svog rada kada dođe vrijeme odlaska u mirovinu. Ne gube samo oni, gubi i država ali i lokalna uprava. Svi gube. To je zlo današnjice.

U kojim je djelatnostima rad na crno najviše prisutan?

Rad na crno najviše je prisutan u graditeljstvu, trgovini, ugostiteljstvu, turizmu i u obrtničkim djelatnostima. Posebice se to odnosi na obrtnike i mala poduzeća, na osobe koje se bave uslužnom djelatnošću, a ne plaćaju državni porez. Građani prijavljuju neizdavanje računa za obavljenu uslugu čime se izbjegava plaćanje poreza državi. Tako se stvara nelojalna konkurencija u odnosu na one obrtnike koji unatoč kriznih vremena i teškom proživljavanju plaćaju svoje obveze. Frizerska djelatnost je najbolji primjer budući da podosta frizerki radi kod kuće na crno dok one koje imaju prijavljeni obrt bore se kako u ovakvim tržišnim uvjetima preživjeti i namiriti sve obveze. Zapravo rad na crno prisutan je svugdje i čini mi se danas više nego prije deset godina.

Organizirate li stručne skupove u cilju efikasnije borbe protiv rada na crno?

Našim smo programom rada upravo i taj segment aktivnosti zacrtali. Povremeno u skladu s financijskim mogućnostima organiziramo tribine kako bismo uspješnije promovirali ovaj projekt. Tako smo već u lipnju 2008. godine o ovoj temi raspravljali na tribini „Borba protiv rada na crno“, a u ožujku 2010. godine održali smo tribinu pod nazivom „Ima li rada na crno u razvijenoj Europi te su građani o toj temi mogli čuti i nešto više.“

Postoji li uopće mogućnost sprječavanja rada na crno unatoč naporima i aktivnostima na tom području?

Savez samostalnih sindikata Hrvatske, Grad Vrbovec kao i ostali gradovi potpisnici sporazuma svjesni su da se rad na crno ne može u potpunosti suzbiti, no postotak rada na crno u Hrvatskoj uvelike premašuje neke, mogla bih reći, normalne okvire rada na crno. Raznim mjerama pokušavamo rad na crno svesti na najmanju moguću mjeru odnosno smanjiti taj postotak iako smo svjesni činjenice da se on nikada neće moći suzbiti u potpunosti.

Rad na crno, siva ekonomija, neprijavljeni rad, pojmovi su za zajednički problem koji radnika dovodi u nepovoljan položaj. Upravo zbog zaštite radnika taj važan projekt rodio se u Savezu samostalnih sindikata Hrvatske kojemu je važna sigurnost njenih članova, a time i svih građana. Rad bez ikakva ugovora, posebice u graditeljstvu, radniku donosi brojne poteškoće budući da upravo u ovoj djelatnosti najviše dolazi do ozljeđivanja. Kad se dogodi nezgoda, na vidjelo dolaze nepravilnosti odnosno nepoštivanje zakona. Radnik nema nikakvo osiguranje, često nije sigurno hoće li za svoj rad primiti ikakvu naknadu dok su istodobno poslodavci u vrlo nelojalnoj konkurenciji u odnosu na one koji državi ništa ne plaćaju.

Kada je održana zadnja sjednica Povjerenstva i koji su zaključci na njoj donijeti?

Zadnja, 8.sjednica Povjerenstva održana je 12. travnja ove godine na kojoj je, na naše ugodno iznenađenje, prisustvovala gospođa Milica Nakić, voditeljica Odsjeka za trgovinu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva. O održavanju sjednice Povjerenstva obavijestili smo potpisnike sporazuma kao što to uvijek činimo, predsjednika Saveza samostalnih sindikata Hrvatske i gradonačelnika Grada Vrbovca, ali ovaj puta smo obavijestili i Ured Vlade Republike Hrvatske za socijalno partnerstvo te smo tako imali uvaženu gošću na sjednici. Uvijek o održavanju sjednice obavješćujemo potpisnike sporazuma i svakako moram naglasiti kako gospodin Vladimir Bregović, gradonačelnik Grada Vrbovca pruža potpunu podršku radu Povjerenstva a to je i vidljivo putem njihovih članova.

Gospođa Milica Nakić htjela se upoznati s našim radom, saznati kako Povjerenstvo funkcionira u odnosu na projekt i potpisani sporazum budući da ovakav način rada nije uobičajen u Hrvatskoj.

Koji je, zapravo, bio povod njena dolaska?

Dolazak gospođe Milice Nakić vezan je i uz donošenje plana i programa mjera Vlade Republike Hrvatske za suzbijanje sive ekonomije. Proteklih se mjeseci dosta govorilo o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane djelatnosti, a svakako na razmišljanje potiče interpretacija rada na crno u međususjedskoj pomoći. Tema za raspravu svakako je procjena je li dopuštena pomoć susjedu do 500 metara bez plaćanja obveza državi dok je iznad te udaljenosti već područje rada na crno. Savez samostalnih sindikata se očitovao spram tog prijedloga iznijevši svoje viđenje problema koji će nastati izglasavanjem ovog zakona.

Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva obaviješteno je o radu Povjerenstva i našim nastojanjima u borbi protiv rada na crno na terenu. To je veliki problem koji je zahvatio većinu gospodarskih subjekata čiji poslodavci iako su registrirani i plaćaju obveze državi, ne plaćaju pak prekovremeni rad radnicima, neisplaćuju im plaće, razliku plaće im isplaćuju „na ruke“. Oni se pak koriste raznim mogućnostima kojima pokušavaju radnike što manje platiti.

Što je sve poduzeto od prijašnje sjednice Povjerenstva i je li njegov rad zadovoljavajući?

Članovi Povjerenstva na sjednici su bili informirani o poduzetim mjerama od prošle sjednice, a u tom smo razdoblju zaprimili 7 prijava. U cilju njihova efikasnog rješavanja obratili smo se financijskoj policiji zatraživši nadzor kao i od porezne uprave radi neizdavanja računa za izradu određenih proizvoda i usluga. Dio zahtjeva tada nismo uspjeli uputiti državnim institucijama budući da u to vrijeme zbog sezonske djelatnosti nisu radili oni prema kojima su zahtjevi bili upućeni. Čekali smo proljeće i početak njihove radne sezone kako bismo utvrdili jesu li zaista posrijedi radnici koji kod njih rade na crno. Na sjednici je izabran predsjednik Povjerenstva, a tu ću funkciju u jednogodišnjem mandatu ja obavljati kao predstavnica Saveza samostalnih sindikata Hrvatske.

Dogovorili smo sve aktivnosti u skladu s programom rada u sljedećem razdoblju. Od Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva nastojat ćemo dobiti odgovorne ljude kako bismo organizirali tribinu u gradu Vrbovcu na temu prijedloga Zakona o zabrani i sprječavanju obavljanja neregistrirane djelatnosti.

O ovom prijedlogu Vrbovčani dosta govore. Hoće li zakon zaživjeti u predloženom formatu ili će uslijediti određene promjene?

Prijedlog Zakona o zabrani i sprječavanju neregistrirane djelatnosti zaista je uzdrmao građane i postao vrlo aktualnom temom rasprave. Građani su zatečeni mislju kako više neće smjeti pomoći susjedu odnosno poznaniku ili prijatelju koji živi u drugom mjestu. Ovaj prijedlog će i dalje zanimati naše građane, stoga ćemo pokušati organizirati tribinu na tu temu.

Mi i dalje ostajemo otvoreni za naše građane, članove sindikata i one koji to nisu, jer ovaj se projekt odnosi na sve građane grada Vrbovca. Bilo bi nam iznimno drago kad bi i susjedne općine donijele odluku o pristupanju ovom sporazumu, na taj bi način dokazale da im je stalo do sigurnosti njihovih stanovnika.

Možete li na kraju razgovora zaključiti ima li pozitivnih pomaka u sprječavanju rada na crno u gradu Vrbovcu?

Povratnih informacija od građana koji su nam do sada podnijeli prijave nemamo upravo zbog anonimnih prijava pa izostaje komunikacija s drugom stranom. Nadamo se da će naše aktivnosti doprinijeti sigurnosti građana koji znaju da se osim državnim institucijama mogu i nama obratiti. Mi se trudimo „kao grupa građana“ nešto učiniti na sigurnosti svih ljudi. I dalje ćemo to činiti ma koliko naše djelovanje bilo nepopularno kod djela i građana i poslodavaca, jer radom na crno gube svi. On najviše šteti onim građanima koji rade na crno jer značajno utječe na njihove buduće mirovine i umanjuje mogućnosti koje su u pravilu dostupne onim radnicima čiji rad je u cijelosti prijavljen. Na kraju želim reći da svim dionicima u ovom nezahvalnom poslu je želja, kako i u Sporazumu piše da naš Grad Vrbovec bude pravno stabilno mjesto, s uređenim tržištem rada, Grad u kojem je ugodno biti građaninom, zadovoljstvo biti radnikom i poželjno biti poduzetnikom. Do toga smo još daleko, ali radimo na tome da jednog dana to i postanemo.